

устаревший мир чувств”, говоря словами Бузони, все же “привлекает нас как связка поблекших любовных писем”» [5; с.353].

Безусловно, творчество Ф.Листа выходит далеко за рамки салона. Осмысление одной из граней дарования, выявленного в салонной музыке, позволяют существенно углубить представление о Листе – исполнителе и композиторе и дополняют общую картину его гениальности.

Список использованной литературы:

1. Будяковский А. Пианистическая деятельность Листа / А.Будяковский. – Л.: музыка, 1986. – 88 с., нот., илл.
2. Воспоминания г-жи Виже-Лебрен о России / Виже-Лебрен // Наше наследие. М., 1922. –№25 – С.64 – 83.
3. Гаал Д.Ш. Лист / Д.Ш. Гаал. – М.: «Правда» 1986. – 402 с.
4. Зингер Е.М. Из истории фортепианного искусства Франции : до середины XIX века / Е.М.Зингер. – М.: Музыка, 1976. – 112 с., нот., илл.
5. Мильштейн Я.И. Ф.Лист : в 2 т. / Я.И. Мильштейн. – [2-е изд., расш. и доп.] – М.: Музыка, 1970.– Т.1. – 864 с.; илл.
6. Мильштейн Я.И. Ф.Лист : в 2 т. / Я.И. Мильштейн. – [2-е изд., расш. и доп. Т.П.] – М.: Музыка, 1970.–Т.2. – 600 с.; илл.
7. Стендаль А. Арманс / А.Стендаль // Собр. соч.: в 15 т. – Т.7. – М.: правда, 1959. – С.134 – 144
8. Рубинштейн А. Литературное наследие : в 3 т. / А.Рубинштейн сост. текстол. подг., коммент., и вступ.ст. Л.А. Баренбойма. – М.: Музыка, 1986. Т.3 : Письма 1872–1894. Лекции по истории фортепианной литературы. – 279 с.
9. Шуман Р. О музыке и музыкантах / Р.Шуман // Собр. ст.: в 2-х т. / пер. с нем. А.Г.Габричевского, Л.С.Товалева; под ред. Житомирского. – С.- Пб. – М.: Музыка, 1979. – 293 с., нот., илл.

В статье исследуется влияние салонной культуры на исполнительское и композиторское творчество Ф. Листа.

Ключевые слова: *салон, фортепианная музыка, исполнительство, виртуозность.*

Dieser Artikel erforscht den Einfluss an das Spielen-und Komponistenschaffen von Ferenz listz.

Schlüsselworte: *der Salon, die Klaviermusik, das Spielen, die Virtuositat.*

УДК 786.2: 929 Ф Ліст (438) – 051 (045)

Каленик І.В.,
*старший викладач кафедри
теорії та методики мистецтв
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(м.Хмельницький)*

Деякі аспекти музично-педагогічної діяльності Ференца Ліста

У статті визначається роль Ференца Ліста у заснуванні Будапештської Музичної Академії, яка дала початок формуванню угорської національної школи, а також розглядаються певні аспекти музично-педагогічної діяльності Ф.Ліста.

Ключові слова: *Ференц Ліст, Будапештська Музична Академія, музично-педагогічна діяльність, національна школа.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Одним з актуальних новаторських запроваджень сьогодення є входження України до європейського культурно-освітнього простору. Залучення освітян мистецької галузі до процесу євроінтеграції відкриває широке коло дослідницьких питань щодо вивчення художніх явищ, культурних тенденцій та процесів, які відбуваються сьогодні в Україні та у світі в цілому.

Невід'ємною ланкою музично-історичного процесу є розвиток музичної освіти. Різноманітність його інститутів, напрямків, форм, які виникали в різні історичні періоди, сприяла збереженню та

переходу від покоління до покоління цінностей музичної культури, відігравала вирішальну роль у формуванні та розвитку традицій у різних сферах музично-творчої діяльності.

Музична культура сучасності будується на минулих традиціях мистецтва, професійних виконавської та композиторської шкіл, наукової та критичної думки, музичного просвітництва. 2011 рік оголошено ЮНЕСКО Міжнародним роком великого угорського піаніста і композитора Ференца Ліста: 200 років тому він народився, і 125 років пройшло з дня його смерті.

У зв'язку з цим актуальним є звернення до цінного, але ще не повною мірою дослідженого педагогічного досвіду видатного композитора-романтика Ференца Ліста. Отже, *метою статті* є розглянути та проаналізувати певні аспекти музично-педагогічної діяльності Ференца Ліста.

Виклад основного матеріалу... Перша половина XIX ст. відзначилася формуванням власне фортепіанної педагогіки на відміну від попередньої – клавірної. Багато видатних піаністів-педагогів, таких як Ф.Калькбренер, М.Клементі, І.Мошелес, К.Черні розробляли методики навчання гри на фортепіано, базуючись на своєму практичному досвіді. В епоху романтизму були змінені засади класичної фортепіанної педагогіки, коли розвиток техніки відмежовували від художньої роботи.

Серед західноєвропейських педагогів-музикантів епохи романтизму, педагогічна спадщина яких представляє особливу цінність, об'єктивно виділяються Ф.Шопен і Ф.Ліст, що більш активно, у порівнянні з іншими видатними композиторами-романтиками, займалися педагогічною діяльністю і досягли в ній значних результатів, а також К.Черні, який був учителем Ф.Ліста і в своїй педагогічній творчості акумулював найвищі досягнення представників академічного напрямку педагогіки музичного виконання XIX століття.

Про значення творчості Ференца Ліста у розвитку культури Європи можна сміливо сказати, що воно виявилось справді неоцінним. Ф.Ліст відкрив світу свою батьківщину – Угорщину, віддав багато сил і часу становленню музичної культури своєї рідної країни. Він сприяв відкриттю Музичної академії в Будапешті у 1875 році і став її першим президентом і професором фортепіанного класу. Ф.Ліст на той час не тільки давав кожного тижня певну кількість уроків, але й займався організаційними питаннями. Як пише Я.Мільштейн, “він не шкодував часу і сил для підйому всієї угорської музичної культури. Кожне молоде дарування зустрічало з його боку увагу і підтримку” [3, с. 595].

Відкриття Музичної академії поклато початок формуванню національної школи, в якій здобули освіту багато угорських композиторів, виконавців, педагогів. Серед них Бела Барток, Андраш Батта, Денеш Ковач, Петер Комлош, Іштван Лантош, Андраш Міхай, Ференц Сабо, Петер Етвеш та багато інших. До 1919 року цей навчальний заклад називався Королівською Угорською академією музики (Königlich-Ungarische Musikakademie), потім просто Музичним коледжем, а в 1925 році отримав свою нинішню назву. На даний час до складу Академії входять також музей, дослідницький центр Ф.Ліста і музичне училище імені Б.Бартока.

Педагогічна кар'єра Ф.Ліста продовжувалася більше 60 років, а кількість його учнів перевищувала 400 осіб із різних країн світу.

Дослідники ділять сферу педагогічної діяльності Ліста на дві частини. Якщо в перший період своєї педагогічної діяльності молодий Ліст змушений був заробляти уроками з початківцями, то другий період – це служіння музиці і потреба передавати свій виконавський досвід. Починаючи з 1850 року, Ф.Ліст, завершивши концертні виступи, поселився у Веймарі та визначає педагогіку основним своїм заняттям, займаючись із уже сформованими і технічно підготовленими музикантами.

Педагогічні установки Ф.Ліста багато в чому спираються на методичні положення його вчителя – К.Черні. І хоча він не зібрав свої принципи, поради і прийоми в закінчену працю, все ж таки вони дійшли до нас у непрямому вигляді: через його композиторські опуси, виконавську діяльність, збереглися в спогадах його сучасників, учнів.

Велику увагу Ліст-педагог приділяв розвитку технічної майстерності, як по відношенню до себе, так і до своїх учнів. Засвоївши й узагальнивши багато методик вдосконалення техніки, що існували на той час, він розробив свій підхід до розвитку технічної майстерності. Головний момент цього підходу полягав у необхідності попереднього аналізу технічних труднощів для подальшого їх подолання. Ф.Ліст запропонував систему прийомів, які склали особливий етап попередньої роботи і включали засвоєння “фундаментальних формул” для досягнення технічної майстерності. Для систематизації технічних прийомів Ф.Ліст залишив у своєму доробку багато етюдів і технічних вправ, робота над якими допомагала його учням добитися необхідної майстерності.

Ференц Ліст зробив корінний переворот у піаністичній техніці, ввів “симфонічне трактування” фортепіано, засноване на повнозвучності й багатобарвності. Тому педагогіка Ф.Ліста в цілому спиралася на його прагнення виховати таких піаністів, “які б відповідали новим його естетичним ідеалам та були належним чином технічно оснащеними для нового “симфонічного” використання фортепіано” [2, с. 266].

Але набуття піаністичної техніки не було для Ф.Ліста головним, основна увага Ліста-педагога завжди була націлена на розкриття характеру та образного змісту твору. На уроках з учнями педагога цікавила інтерпретація твору, а не механічне відтворення нотного тексту. У зв'язку з цим великого значення надавав педагог розвитку інтонаційного слуху, встановленню зв'язків між окремими звуками, голосами, розділами форми. При цьому Ф.Ліст вважав важливим зберегти особу учня. Він ніколи не прагнув "переробити" особистість студента, але, якщо було потрібно, вважав важливим особисто показати приклад за роялем, робивши це завжди професійно і переконливо.

Разом з тим надзвичайно важливим було для Ліста висловлене ним положення, згідно якому музикант повинен був «перш за все, утворювати свій дух, навчитися мислити і судити, словом, повинен мати ідеї, щоб привести у відповідність струни своєї ліри із звучанням часу» [1, с. 222]. Тобто, виконавську майстерність можна виробити лише завдяки такій художній дисципліні і самовладанню, (яких сам Ліст непохитно вимагав від своїх учнів), що дозволяють уникнути зривів, які часто зустрічаються в практиці навіть крупних віртуозів. Він зливав воедино натхненну пристрасть і управління цією пристрастю.

Колективний характер проведення уроків давав можливість студентам учитися на помилках один одного, помічати вдалі знахідки і застосовувати їх згодом у своїй грі. На уроках завжди панував гарний настрій, який йшов від особливої манери спілкування професора зі своїми студентами.

Головний естетичний постулат педагогіки Ліста – пріоритет у виконанні належить образному змісту твору. Вчитель повинен всю свою увагу направити на допомогу своєму учневі для його розкриття і адекватного втілення. Тобто у виконанні Ліста цікавила інтерпретація твору, а не механічне відтворення його тексту. Для педагогічної діяльності Ф.Ліста також характерні: системність і послідовність навчання, самостійність дій учнів, увага до їх індивідуальних особливостей тощо.

Таким чином, музично-педагогічна діяльність Ф.Ліста, в якій простежується спадкоємність із сучасними перспективними напрямками загальної педагогіки, повинні стати основою для підвищення ефективності професійної підготовки вчителя музики на сучасному етапі навчання студентської молоді.

Список використаних джерел та літератури:

1. Алексеев А. История фортепианного искусства : учебник / А.Алексеев. – М.: Музыка, 1988. – 415 с., нот.
2. Кашкадамова Н. История фортеп'янного мистецтва. XIX сторіччя : підручник / Н. Кашкадамова. – Тернопіль: АСТОН, 2006. – 608 с., нот.
3. Мильштейн Я.Ф. Лист / Я.Ф.Мильштейн. – Изд. 2-е, расш. и доп. – М.: Музыка, 1970. – (Серия «Классики мировой музыкальной культуры»). Т. 1. – 1970. – 864 с. ; илл.

Аннотація

В статье отмечается роль Ф.Листа в основании Будапештской Музыкальной Академии, которая явилась началом формирования венгерской национальной школы, а также рассматриваются определенные аспекты музыкально-педагогической деятельности Ф.Листа.

Ключевые слова: Ференц Лист, Будапештская Музыкальная Академия, музыкально-педагогическая деятельность, национальная школа.

Anmerkung. Der Artikel merkt die Rolle der F. Arbeitsblatt in der Musikakademie Budapest, das war der Beginn der Bildung von der ungarischen nationalen Schule, und auch bestimmte Aspekte der Musik-die pädagogische Arbeit von F. Liszt-Adressen.

Schlüsselwörter. Liszt Musikakademie Budapest, Musical-pädagogische Tätigkeit an der nationalen Schule.